

PROTOKOLL

Nr 73

fört vid sammanträde med AG 32 den **13 oktober 2009** hos Arbetsmiljöverket i Stockholm.

Närvarande:

Bengt Sjögren, Institutet för miljömedicin, KI (ordf)

Mathias Lundin, Svetskommissionen (sekr)

Bengt Christensson, IVL

Björn Hammar, Teknikföretagen

Göran Lidén, Stockholms Universitet

Jouni Surakka, Arbetsmiljöverket

Göran Säwemark, ESAB (på telefon)

Anders Wallerö, Sandvik Materials Technology

Börje Wemmert, Nederman & Co (på telefon)

1. Godkännande av dagordning

Ordförande hälsade alla välkomna. Anders Wallerö, Sandvik, hälsades särskilt välkommen till sitt första möte. Han ersätter Agneta Östberg i gruppen.

Angående olyckan med byte av acetylen och oxygen tas upp under punkt 5. Dagordningen godkändes därmed.

2. Föregående mötes protokoll (nr 72)

Protokollet genomgicks och följande noteringar/korrigeringar gjordes:.

§1 ska vara "Göran Lidén".

§5 ska vara "Träindustriförbunden har ett projekt ...".

§8e ska vara "röntgenfluorisens"

Protokollet godkändes därmed och lades till handlingarna

3. AFS 1992:9 "Smältsvetsning och termisk skärning"

Diskuterades med anledning av att denna ska ersättas av befintliga föreskrifter varav flera är under revision. I sammanhanget diskuterades även behovet av vägledning brand föreskrifterna, se punkt 5.

Björn föreslog att det borde finnas en temasida för svetsning på www.av.se.

Arbetsplatsens utformning har varit på extern remiss och synpunkterna behandlas i dagarna. Nederman hade synpunkter på den externa remissen vilka bifogades föregående protokoll. Björn menade att den "svåraste skrivningen" är den där man tvingas till processventilation vid "sporadisk svetsning" även om man har god allmänventilation.

Frågan är var övriga paragrafer som inte täcks av andra föreskrifter tar vägen, t ex 17§ om > 70 % koppar (explosionsrisk p g a bildandet av acetyliden). Detta borde omfattas av CE-märkning.

Med anledning av det minskade antalet handläggare på AV antas avvecklingen av AFSen ta > 3 år.

4. Direktiv angående Optisk strålning samt EMF

Per Nylén, Arbetsmiljöverket, medverkade för att rapportera om optisk strålning och presenterade status för direktiv och föreskrift, se **bifogad** presentation.

AFS 2009:7 Artificiell optisk strålning ska träda ikraft 27 april 2010. Arbetsgivaren ska göra en riskbedömning. För svetsning kan man konstatera att man skyddar sig, men man bör beakta passiv exponering.

Janez Marinko, Arbetsmiljöverket, medverkade för att rapportera om EMF och presenterade status för omarbetningen av direktivet.

Det finns en draft för nya gränsvärden från ICNIRP i det lågfrekventa området. Man har hittat många fel. Slutar vid 100000 kHz och sedan är det ett glapp. Gränsvärdena i kroppen är numera m a p magnetiska fält, inte ström.

Janez berättade om EU-mötet "Occupational Exposure to Electromagnetic Fields: paving the way for a future EU initiative", 6-8 oktober 2009 i Umeå. Alla föredrag finns på

<http://www.av.se/inenglish/aboutus/eu/ohpresentations.aspx>

De olika gränsvärdena i Europa och USA diskuterades. Olika bedömning av hur samma bakgrundsmaterial ska tolkas.

Helt nytt tyskt (Hilpert) förslag till direktiv med helt annan uppbyggnad. Man skippar gränsvärdet för kroppen och sätter höga insatsvärden för att man ska slippa mäta i de flesta fallen. Har tagit bort allt man inte kan mäta och dragit ner säkerhetsfaktorn till 3.

Tydligt tar Italienska institut ca 30 kEUR för varje mätning. Därför vill man lägga detta på maskintillverkaren och inte på arbetsgivaren.

Sverige stödjer det tyska förslaget. Sverige motsätter sig även hälsokontroller. Kravet på detta bör styras av en riskbedömning.

Mycket bra ordnad konferens med bra och förståeliga exempel. Kunniga föredragshållare som beskrev den komplicerade kemin och hur nerverna påverkas. Man förstod hur komplicerat det är. Viktigaste att konstatera om man kommer över tröskelvärdet.

ICNIRP förklarade att de kom med rekommendationer och att det inte var meningen att de skulle vara gränsvärden i myndighetskrav.

Illamående ska inte vara gränsvärdessättande. Man måste även skilja mellan privatpersoner och yrkesutövande.

Fanns de på konferensen som tyckte att industrin hade haft lång tid på sig att utvärdera detta. Konstaterades att för t ex svetsning är det ogörligt med tanke på det komplicerade arbetsställningar och parametrar.

Om parlamentet säger nej till ett nytt förslag kommer det gamla att gälla. Ett förslag ska vara klart i maj 2010. Ett nytt direktiv väntas 2012.

Se även Arbetsmiljöverkets TEMA under <http://www.av.se/teman/elektromagnetiska/>

5. Vägledning för arbetsmiljöreregler för svetsning

Diskuterade en allvarlig olycka med gasutrustning. En kille hade "på skoj" bytt plats på acetylen och oxygen, med brännskador, hörselskador, benbrott etc som följd. Gärningen är föremål för åtal.

I sammanhanget, dock inte kopplat till olyckan, inkom synpunkter på hur slangklämmor presenteras i Svetskommissionens (AG 32) Faror & skydd vid svetsning nr 1.

SS-EN 1256:2006 punkt 4.2.3 anger att slangklämman ska vara av endera av två exemplifierade typer av "permanent" slangklämmor.

Mathias meddelade att han tagit bort aktuella bilder i Faror & skydd nr1 på svets.se.

Texten i Faror och skydd nr 1 diskuterades. Beslutades att revidera texten med tillägg av vad som ”rekommenderas” i standarden. Detta utförs i samråd med AG 42e Säkerhet vid gashantering, och ett gemensamt förslag diskuteras nästa möte.

(Skr.anm. AG 42e Säkerhet vid gashantering, med representanter från bl a Myndigheten för skydd och beredskap, AGA, AirLiquide, GasIQ, Yara Praxair, menar att det inte finns dylikt myndighetskrav eftersom det inte refereras till ovan nämnda standard. Dessutom är mer än hälften av alla slangklämmor i verksamheten idag av typen med snäckskruv)

6. IVL-projekt

(a) "Ökad användning av effektiva åtgärder som minskar exponeringen för svetsrök"

Bengt Christenson presenterade status för projektet. Man har varit ute på företag och tittat på åtgärder, se **bifogad** OH-presentation.

IVL skriver på slutrapporterna nu. Man vill sprida informationen och vill gärna ha hjälp med detta.

(b) "Internetbaserat utbildningsmaterial för hälsa och säkerhet vid svetsning" – Ansökan till AFAs "Från ord till handling"

En ansökan på 2,58 Mkr för rubricerade projekt ligger inne hos AFA. Meningen är att utbildningsmaterialet ska finnas på svets.se. Svar från AFA väntas i november/december. Om projektet beviljas kan det gå igång tidigast januari 2010.

(Skr.anm. projektet är beviljat och kommer att starta våren 2010)

7. ARMUS – Arbetsmiljöutbildning för svetsare

Mathias rapporterade från samtal med Leif E Andersen, Industriens Arbejdsmarkedsuddannelser. Han har varit en av de ansvariga för projektet om §26-uddannelse i Danmark.

I Danmark är det parterna som styrt denna fråga. Arbetsstillsynets föreskrifter bygger tydligen primärt på parternas överenskommelser.

§26 föreskriver en dags utbildning för all svetsning som avger rök. Den avser svetsare, men man har utbildat 50 000 personer, många av dem ej svetsare. Har inneburit många problem och kostat mycket pengar för staten och företagen. Problemen har rört tolkningar, huruvida all personal som vistas i en svetsverkstad omfattas. Även problem med att mat (äta) inte får förekomma i anslutning till kläder och utrustning (utstyr) vilket lett till att man måste byta om för att gå till matsalen.

Danska AMU utför utbildningen på 23 ställen. Utbildningen är ”gratis” precis som svetsutbildning (oklart om 500 kr/vecka att gå på AMU), och eleverna blir ersatta med motsvarande sjukpenninggrundande inkomst, SGI. I praktiken får de full lön och företaget blir kompenserat motsvarande SGI. Varje lärare har genomgått en 3-dagarskurs. Man har integrerat utbildningen i lärlingsutbildningen (finns i läroplanen).

Genomdrivandet av detta tog många år och hade ganska stora anslag av medel. Under en övergång genomfördes utbildning internt på företagen av personal som gått kurs.

Leif är villig att komma till ett möte för att förklara. Eventuellt särskilt möte för detta.

Björn undrade om det finns det någon uppföljning på resultat?

Mathias beskrev incitamentet/syftet med ARMUS vilket bygger på att skapa en medvetenhet och goda arbetssätt som bör leda till minskade hälsorisker, minskad sjukfrånvaro, ett enklare förändringsarbete mot en god arbetsmiljö i företagen samt en förbättrad image för svetsning som yrke (underlätta t ex rekrytering av unga till yrket).

Beslutade att anordna ett särskilt seminarium/workshop där man bjuder in förutom AG 32 även SVEMEK (Cecilia Andersson), AFA (Jan Grönlund), Prevent (Robert Jacobsson), Arbetsmiljöforum (Carina Lindvall), Lernia, Yrkesakademien, företag som är berörda, t ex BT.

Möjliga dagar 18, 23 och 24 februari. Möjligen hos IVL, Bengt C kollar. Hör med Leif Andersen om han kan medverka. (Skr.anm. bestämt till 23 februari 2010 kl 13-17 hos IVL)

Utkast till program för ”Workshop om arbetsmiljösvetsutbildning för svetsare”:

1. Introduktion
2. Be AFA presentera statistik, hur svetsning drabbar försäkringen. Problembild.
3. Hur har man gjort i Danmark
4. Inventering av läget för utbildning idag.
5. Presentera IVLs resultat
6. Diskussion om möjligheterna att skapa en bra princip

Mathias berättade om kontakt med Mathias Karlsson, Nederman, som kan stå till tjänst med utrustning och andra praktikaliteter vid filmning av handhavande av punktutsug och integrerade utsug.

Mathias hade uppdaterat arbetsdokumentet till ARMUS-utbildningsriktlinje, **bifogas**.

Diskuterade innehållet kort. I Modul C Fysikaliska hälsorisker ingår nu hörselskador. Modul D Buller, E Elchock, F Strålning G Ergonomi och belastning samt H Arbetsmetod ska kompletteras. Gruppens medlemmar ombeds inkomma med förslag till kompletteringar.

8. Rapportering:

(a) *Arbetsmiljöverket*

Förslag att drastiskt sänka det indikativa gränsvärdet för nickel föreligger. Björn frågar Cecilia Andersson, Industriarbetsgivarna (tidigare Metallgruppen).

(b) *IIW commission VIII*

Bordlades.

(c) *Standardisering – AGS 449*

Läget för aktuella standarder och förslag gicks igenom. Göran Säwemark, Göran Lidén och Börje Wemmert rapporterade om detaljer för förslagen.

Beteckning	Titel	Kommentar
EN ISO 10882-1:2001	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 1: Provtagning av luftburna partiklar	Revision pågår. CD avsl. 2009-01-31 DIS väntas.
EN ISO 10882-2:2001	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 2: Provtagning av gaser	Ligger på is.
EN ISO 15011-1:2003	Health and safety in welding and allied processes - Laboratory method for sampling fume and gases - Part 1: Determination of fume emission rate and sampling fume for analysis during arc welding	Revision pågår. FDIS avls 2009-07-28 ISO fastst. 2009-10-05
EN ISO 15011-2:2003	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 2: Bestämning av gaser utom ozon	Revision pågår. FDIS avls 2009-07-28 ISO fastst. 2009-10-05
EN ISO 15011-3:2002	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 3: Bestämning av ozonemission	Revision pågår. FDIS avls 2009-07-28 ISO fastst. 2009-10-05
EN ISO 15011-4:2006	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser bildade vid bågs svetsning - Del 4: Rökdatablad	Publicerad 2006-05-08. Tillägg publ. 2008
CEN ISO/TS 15011-5:2006	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Part 5: Identifiering av termiska nedbrytningsprodukter bildade vid svetsning och skärning i produkter bestående helt eller delvis av organiska material (ISO/TS 15011-5:2005)	Publicerad 2006-03-01 Under revision
prEN ISO 15011-5	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Part 5: Identifiering av termiska nedbrytningsprodukter bildade vid svetsning och skärning i produkter bestående helt eller delvis av organiska material	CD-omröstning avsl. 2009-03-17

Beteckning	Titel	Kommentar
ISO/NWIP 15011-6	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 6: Procedur för kvantifiering av rök från motståndspunktsvetsning	Nytt projekt
EN ISO 15012-1:2004	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 1: Provning av avskiljningsförmåga för svetsrök (ISO 15012-1:2004)	Fastställd 2006-09-21. Eventuell revision på gång
EN ISO 15012-2:2008	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Krav, provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 2: Bestämning av minsta volu-metriskt luftflöde (ISO 15012-2:2008)	Fastställd 2008-04-14
prEN ISO 15012-3	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Krav, provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 3: Bestämning av infångnings-grad för rökutsug med spårgas	CD-omröstning avslutad 2007-06-29 DIS väntas

Börje berättade kort om senaste mötet angående revisionen av ISO 15012-1. Det sker en betydande avskalning. Del 3 innehåller en provningsmetod för integrerat utsug. Disputerar om man ska mäta det som sugas in eller det som inte sugas in. Mer relevant att mäta det som inte sugas in. Nästa möte i februari 2010.

Göran Lidén meddelar att nästa möte med ISO/TC44/SC9/WG2 kommer att hållas i Sverige, preliminärt i Umeå 23-25 juni 2010.

(d) Svetskommissionen

Inget utöver tidigare rapporterat.

(e) Parterna (Metall, Teknikföretagen ...)

Inget.

(f) Institutioner (KTH, Stockholms Universitet)

Inget.

(g) Institutet (KI, IVF, IVL ...)

Inget.

(h) International Agency for Research on Cancer (IARC)

Information kan sökas på www.iarc.fr. Inget övrigt.

9. Medlemsfrågor

Är det någon som saknas. Representanter från industriföretag behövs till gruppen.

Mathias pratar med Folkesson, IF Metall, och eventuellt Stefan Wiberg om medverkan i gruppen.

10. Övriga frågor

Inget.

11. Nästa möte

Nästa möte bestämdes till **den 27 januari 2009** kl. 10.00 – ca 14.30 hos Arbetsmiljöverket.

Vid protokollet

Mathias Lundin